

Плетенецька С. М.,
к.екоп.н., доцент,
доцент кафедри економіки та фінансів
ВНЗ «Університет економіки та
права «КРОК», м. Київ

ВИКЛИКИ ФУНКЦІОНУВАННЯ СТРАХОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ

Страховий ринок є важливою складовою фінансової системи України, що забезпечує поєднання механізму управління ризиками, захисту майнових і особистих інтересів громадян і бізнесу, а також сприяє стабільності та розвитку економіки. Страхування відіграє важливу економічну роль, формуючи фінансові резерви, сприяючи інвестиціям та знижуючи негативні наслідки непередбачуваних подій.

Метою роботи є дослідження особливостей розвитку страхового ринку України в умовах війни.

За період 2022–2025 років страховий ринок України зазнав значних змін під впливом повномасштабної війни, економічної нестабільності та технологічних трансформацій. У 2022 році багато страховиків призупинили або обмежили свою діяльність, що призвело до скорочення конкуренції на ринку страхування і падіння обсягів страхових премій. Водночас зріс попит на страхові продукти, пов'язані з воєнними ризиками, а страхові виплати, особливо у сфері майнового страхування, значно зросли. Національний банк України у якості головного регулятора надав ринку певні послаблення для підтримки страховиків.

За останні роки на страховому ринку України спостерігається стійка тенденція до консолідації та поступового зростання обсягів страхових премій, попри актуальні військові ризики та економічні виклики. Згідно з даними Національного банку України (НБУ) та Ліги страхових організацій України (ЛІСОУ), у період з 2020 по 2025 рік ринок зазнав суттєвих змін як у структурі, так і в масштабах. Одним із ключових аспектів є зменшення кількості страховиків: у 2021 році їх кількість становила 155 компаній, на середину 2024 року – 90, а на середину 2025 року – всього 61, серед яких 47 ризикових та 14 компаній зі страхування життя [1].

У період 2021–2025 років український страховий ринок демонстрував цікаву тенденцію: хоча кількість страхових компаній поступово скорочувалася, загальний обсяг страхових премій зростав. У 2021 році в країні діяли 155 компаній, які зібрали приблизно 37 млрд грн. премій. До 2022 року кількість учасників зменшилася до 120, однак обсяг премій зріс до 41,3 млрд грн., що становить приріст на 11,6%. У 2023 році кількість компаній скоротилася до 98, а премії збільшилися до 47 млрд грн. (+13,8%). У 2024 році кількість гравців скоротилася до 90, а обсяг зібраних премій досяг 54,3 млрд грн. (+15,6%) [2]. Станом на перший квартал 2025 року на ринку залишилося

лише 61 компанія, які сумарно зібрали 15,4 млрд грн. премій, що на 9,2% більше порівняно з аналогічним періодом попереднього року. Це пов'язано з наступними причинами:

- вихід слабших гравців із ринку відбувається через недостатній капітал або низьку платоспроможність цих компаній, у результаті чого вони припиняють свою діяльність. Це залишає на ринку лише сильніших учасників;
- перерозподіл клієнтів до стабільних компаній проявляється в тому, що портфелі закритих компаній переходять до діючих страховиків, що сприяє зростанню обсягів премій у цих компаній;
- зосередження уваги на прибуткових продуктах веде до того, що компанії концентруються на ризикових і високорентабельних видах страхування, що, своєю чергою, підвищує середній розмір премій;
- посилення фінансових і регуляторних вимог стимулює компанії дотримуватися нових стандартів НБУ, ефективніше управляти своїм капіталом та продуктами, позитивно впливаючи на загальний обсяг отримуваних премій.

Зміни у макроекономічному середовищі, наслідки війни, зменшення доходів населення та зростання конкуренції створюють серйозні виклики для галузі. Для збереження стабільності та підвищення ефективності страхові компанії змушені адаптувати свої підходи до управління ризиками, переглядати тарифну політику, удосконалювати канали збуту та впроваджувати сучасні технологічні рішення. Однак розвиток галузі стримується низкою ключових проблем, які потребують системного та комплексного підходу для успішного їх вирішення.

До головних викликів, з якими стикаються страхові компанії на сьогодні, можемо віднести: фінансові, операційні, правові, зовнішні ризики, тощо. Таким чином, кожна група із вказаних ризиків по-різному впливають на основні фінансові показники страхових компаній. Фінансові ризики негативно позначаються на прибутковості та ліквідності, операційні призводять до зростання витрат і погіршення якості сервісу, зовнішні спричиняють значні коливання обсягів продажів і створюють загрози для стабільності капіталу, а правові – вимагають юридичної обізнаності керівництва та персоналу та здатності швидко адаптувати свою політику та не втратити ринкові позиції і ділову репутацію страховика. Це демонструє важливість комплексного підходу до управління ризиками, що є ключовим фактором забезпечення фінансової стійкості компанії [3].

Економічна ситуація України сьогодні визначається поєднанням воєнних загроз, високого рівня інфляції, нестабільності валютного курсу та поступової адаптації всіх учасників страхових відносин до нових регуляторних реалій.

У сучасних умовах стрімкого технологічного прогресу страховий менеджмент змушений дедалі активніше інтегрувати цифрові технології для підвищення ефективності управління, оптимізації операційних процесів та задоволення потреб клієнтів, які постійно зростають. У країнах із високим рівнем розвитку страхування цифрова трансформація вже стала не просто

перевагою у конкурентній боротьбі, а ключовою вимогою ринку. Для України, враховуючи наслідки війни, зміни в економічній ситуації та перехід на дистанційні формати роботи, значимість цифрових рішень набуває ще більшого масштабу.

Застосування цифрових технологій у страховому бізнесі охоплює широкий набір інструментів, спрямованих на оптимізацію управлінських процесів, зниження витрат і покращення якості клієнтського обслуговування. Насамперед це стосується впровадження інформаційних систем та автоматизації бізнес-процесів, які забезпечують більш ефективну та прозору роботу компаній.

Можемо виділити наступні напрями:

1. CRM-системи (Customer Relationship Management). Вони допомагають у зборі та аналізі даних про клієнтів, відстежують історію взаємодій, сегментують споживачів та автоматизують процеси комунікації, наприклад через нагадування чи розсилки. Завдяки цьому підвищується якість роботи з клієнтами та їхня лояльність;

2. ERP-системи. Ці рішення об'єднують процеси управління ресурсами, фінансами та персоналом компанії. ERP сприяють ефективнішому плануванню операційної діяльності та забезпеченню контролю за витратами;

3. автоматизація документообігу та електронний підпис. Використання електронних полісів, цифрового архівування та електронного підпису значно скорочує час укладання договорів, знижує ризик помилок і забезпечує вищий рівень безпеки при обробці інформації;

4. чат-боти та онлайн-сервіси. Ці інструменти дають можливість клієнтам швидко отримувати відповіді на часті запитання, користуватися онлайн-калькуляторами для розрахунку вартості послуг, а також подавати заявки без залучення менеджера. Це водночас знижує навантаження на персонал і покращує загальний клієнтський досвід.

Отже, інформаційні технології та автоматизація поступово стають основою цифрової трансформації страхового сектору. Вони не лише спрощують управлінські процеси, але й створюють додаткову цінність для клієнтів завдяки швидкості, доступності й прозорості надання послуг.

Аналітика та штучний інтелект стають невід'ємними складовими ефективного управління страховою діяльністю, забезпечуючи оптимізацію процесів, зниження витрат і підвищення конкурентної позиції компаній. По-перше, використання технологій Big Data в оцінці ризиків дозволяє страховикам обробляти величезні обсяги даних: від соціально-демографічних характеристик до медичних і поведінкових показників. Це підвищує точність розрахунків страхових тарифів і полегшує прогнозування настання страхових випадків. По-друге, алгоритми машинного навчання значно покращують андеррайтинг. Якщо раніше оцінка ризиків виконувалася вручну експертами, то зараз автоматизовані системи використовують статистичні моделі та минулі дані для прийняття обґрунтованих рішень. Це мінімізує суб'єктивність і прискорює весь процес. По-третє, системи штучного інтелекту для виявлення

шахрайства дозволяють аналізувати тисячі транзакцій в режимі реального часу. Завдяки пошуку прихованих закономірностей та аномалій в діях клієнтів або партнерів, вони ефективно знижують фінансові втрати від незаконних операцій. По-четверте, технології обробки природної мови (NLP) успішно впроваджуються у чат-ботах і віртуальних асистентах, автоматизуючи комунікацію з клієнтами. Вони швидко відповідають на типові запити та передають складні питання відповідним менеджерам, що покращує якість обслуговування і скорочує час очікування. Останнім, але не менш важливим є розвиток персоналізації страхових продуктів. Інструменти аналізу даних розробляють для клієнтів індивідуальні пропозиції, враховуючи їхній спосіб життя, рівень ризику та фінансові можливості. Це посилює довіру до компанії та підвищує шанс на довгострокову співпрацю [4].

Таким чином, цифровізація страхового сектору, а також активне впровадження аналітичних інструментів і технологій штучного інтелекту значно трансформують традиційні методи управління. Системи CRM і ERP, електронний документообіг та онлайн-сервіси дозволяють оптимізувати внутрішні процеси, підвищити продуктивність роботи й налагодити більш ефективну комунікацію з клієнтами. Одночасно використання технологій Big Data та алгоритмів AI/ML сприяє більш точному прогнозуванню ризиків, автоматизації андеррайтингу, адаптації страхових продуктів до індивідуальних потреб клієнтів і покращенню виявлення шахрайських схем. Інтеграція цих підходів формує сучасну платформу для прозорого, оперативного та клієнтоорієнтованого управління страховим бізнесом.

Література:

1. Національний Банк України. Звіт про діяльність страхових компаній за 2022–2025 роки. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/nbureport/statreport-nonbanking/files-rules>
2. Плетенецька С.М. Особливості впровадження інновацій на ринку страхування в умовах війни. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2024. № 12. С. 58-67. - DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.15038736>
3. Плетенецька, С., Захарі, К. (2025). Управління ризиками в страхуванні в контексті реалізації політики Insurtech. *Актуальні проблеми економіки*. 3(285). С. 94-106. DOI <https://doi.org/10.32752/1993-6788-2025-1-285-94-106>
4. Shevchuk O., Kondrat I., Stanienda J. (2020) Pandemic as an accelerator of digital transformation in the insurance industry: evidence from Ukraine. *Insurance Markets and Companies*. № 11(1). P. 30–41. DOI: [https://doi.org/10.21511/ins.11\(1\).2020.04](https://doi.org/10.21511/ins.11(1).2020.04)

Полтавський Д. О.
*аспірант кафедри управлінських технологій
ВНЗ «Університет економіки
та права «КРОК», м. Київ*

ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ: КОНЦЕПТУАЛЬНІ АСПЕКТИ

Сучасний техніко-технологічний розвиток, динаміка та непередбачуваність ринкових, суспільних, економічних змін, зростання ринкової конкуренції потребують швидкої адекватної реакції підприємств на ринкові економічні зміни у створенні та просуванні продуктів і послуг. Інновації, інноваційний розвиток, впровадження інновацій в сучасному світі виступають основою стабільного та ефективного функціонування підприємств і забезпечення їх майбутнього зростання. Впровадження інновацій є однією із головних умов стратегічного розвитку та конкурентоспроможності підприємств у всіх сферах діяльності. Особливого значення розробка та впровадження інновацій, забезпечення інноваційного розвитку має для підприємств, які працюють в високотехнологічних галузях та сферах економіки: машинобудуванні, енергетиці, хімічній галузі, сфері інформаційних технологій. Загалом інноваційна діяльність виступає основою інноваційного розвитку підприємства.

Дослідження теоретичних засади інноваційного розвитку підприємств в умовах євроінтеграції активно здійснювалося у працях провідних зарубіжних та вітчизняних науковців.

Поняття інновація походить від латинського слова «novare», що перекладається як зміни, оновлення [1]. Є й інший переклад, адже з англійської мови «innovation» визначається як впровадження інновацій, винаходів у виробництво, практичну діяльність.

Понятійний апарат дослідження «інновацій», «інноваційного розвитку» відзначається багатогранністю та поліаспектністю. Можна виокремити найбільш поширені бачення та трактування науковцями цих понять. Так, інновації визначаються як процес розроблення, впровадження у виробництво та комерціалізацію нових продуктів; як результат досягнень розвитку науково-технічного прогресу; як інвестиційна діяльність в розробку новацій, нових наукових знань, нових товарів та технологій, їх впровадження в виробництво; здійснення наукових, фундаментальних та прикладних наукових досліджень і створення новацій; впровадження нових технологій та їх поширення, дифузії; трансфер технологій та інші [1].

Поняття інновацій в першу чергу пов'язують із створенням, розробкою нових інноваційних продуктів, що за своїми техніко-технологічними характеристиками, параметрами, якістю відрізнялися б від вже відомих, попередніх, випущених товарів і відповідно могли би бути впровадженими у виробництво, випущеними на виробничих потужностях та успішно